

De boer ploegt moeizaam voort

De moderne landbouw en natuur zijn tegenpolen. Tenminste in de boerenprovincie Groningen wáren zij dat. De natuur werd ondergeschikt gemaakt aan het functioneren van de landbouw, die steeds meer behoefte had aan grond. Er lijkt inmiddels sprake te zijn van een kentering. Boer en natuurfreak trekken meer en meer hand in hand op. Noodgedwongen misschien, maar wel omdat natuur en natuurontwikkeling tegenwoordig wordt gezien als een van de alternatieven voor de landbouw. De bioloog Alco van Klinken, werkzaam bij de Milieufederatie in Groningen, schreef er een artikel over in het Gronings Historisch Jaarboek van de vereniging Stad en lande in samenwerking met Regio PProject-uitgevers.

Van Klinken neemt in zijn artikel het provinciedeel Westerwolde als voorbeeld. Hij had natuurlijk ook het Westerkwartier kunnen nemen, waar eveneens wat gaande is tussen boer en natuur. Hij koos echter 'de oude heerlijkheid' omdat de tegenstellingen tussen landbouw, landschap en natuur hier de laatste decennia sterker zouden zijn geweest dan in andere delen van de provincie. Westerwolde – door Van Klinken merkwaardig genoeg gekenschetst als "een lange smalle strook drogere grond temidden van een uitgestrekt hoogveenmoeras" voordat de mens zich met het gebied ging bemoeien – bleek in de jaren vijftig in al zijn kleinschaligheid niet meer geschikt voor moderne landbouw. Grote ruilverkavelingsplannen werden uitgevoerd, beken werden ge-



Smeerling is een klein stukje Westerwolde dat redelijk onaangetast bleef. Wel lopen er door de buurtschap moderne, verharde wegen die de plaats innamen van een zandweg met fietspad er naast.

kanaliseerd, kortom het landschap werd drastisch veranderd. Van Klinken overdrijft echter als hij stelt dat "het landschap in Westerwolde meer en meer ging lijken op een grootschalig akkerbouwgebied, waar de landschappelijke omstandigheden volop ten dienste waren gesteld aan de agrarische produktie. Bedoelt hij dan een gebied als het Hebrecht, Over den Dijk, of misschien De Lethe, de landbouwgronden rond Harpel? We weten het niet, want Van Klinken laat een specificatie na. Het lijkt er in zijn artikel op alsof hij met heel Westerwolde alleen het stroomdal van de Ruiten A bedoelt. Bovendien is de wijze waarop hij de termen Westerwolde en

Veenkoloniën soms door elkaar haalt of aan elkaar koppelt verwarrend. En alleen fabrieksaardappelteelt in Westerwolde? Het is wat al te kort door de bocht.

Het klopt dat bij de ruilverkavelingen het oorspronkelijke landschap met weinig respect werd behandeld. Mooie bomenpartijen verdwenen – ik zag het met eigen ogen gebeuren – om plaats te maken voor landbouwgrond. Elders werden nieuwe bospartijen aangeplant, die weinig karakteristieken hadden en qua vorm en omvang ook in ruilverkavelingsgebieden in het kleigebied zijn te vinden.

Van Klinken wil met zijn artikel uiteraard aangeven dat ook in Westerwolde de natuur

ondergeschikt werd gemaakt aan de landbouw. Dat klopt. Of er de laatste jaren echt van een kentering sprake is, mag gerust worden betwijfeld. Een boer blijft altijd een boer, die zijn taak in het kader van de voedselvoorziening hoogst serieus neemt. Daarbij spelen natuurlijk de pogingen het eigen bedrijf overeind te houden een traditionele rol. Dat dat de landbouw(ers) de natuurontwikkeling (agrarisch bedrijfsbeheer heet dat officieel) omarmen moet – denk ik – vooral in dat licht worden gezien.

Van Klinken geeft aan dat het denken over de landbouw en natuur als tegenpolen is veranderd de laatste tijd. De natuur krijgt meer aandacht en dat doet hem deugd. Spre-

kend over Westerwolde stelt hij: "Voor het eerst wordt het landschap niet ten gunste van de landbouw veranderd. Maar ten gunste van de natuurwaarden." Een terugkeer naar de oorspronkelijke natuur is, zegt Van Klinken, niet meer mogelijk. Er is teveel verloren gegaan inmiddels. Zet hij landbouw en natuur in een provinciaal licht dan merkt hij op: "In grote delen van Groningen zal landbouw aanwezig blijven. Te hopen valt dat het een verdraagzame vorm van landbouw zal zijn, met ruimte voor andere belangen, zoals bijvoorbeeld die van de veldleeuw-erik.

Zoals een boer altijd boer blijft, zo blijft een bioloog altijd bioloog.

NHAN 25-2.00